

Породи говеда за месо.

Породите говеда, специализирани в продуктивно направление за месо, в сравнение с тези за мляко са малко. В света се наброяват около 25 породи за месо, но по-широко разпространение и известност имат 5-6 от тях, а останалите имат предимно регионално значение. По-голямо разпространение и използване на породите за месо има предимно в страни с традиции в месодайното говедовъдство и възможности за пасищно отглеждане през по-голямата част от годината, което прави угодването икономически изгодно.

Наблюдава се доста голяма разлика в изискванията към говедата за месо и качеството на получаваното от тях месо, по време на тяхното създаване и на съвременния етап. В миналото се е целяло получаването на месо, прошарено с тлъстини и отлагането на повече тлъстини в трупа на утоените животни. Съвременните изисквания на консуматора са променени в насока към потребление на по-постно месо, с по-малко тлъстини. Вследствие на това, при много от старите породи за месо се наблюдава промяна в някои от основните характеристики, като скорозреелост, тип и телосложение на животните, едрина, предразположение към отлагане на тлъстини и др.

Породите говеда за месо могат да се групират в няколко групи в зависимост от техните основни биологични особености и месната им продуктивност. Регионът на първоначалното разпространение и създаване на породите до голяма степен е повлиял и върху някои от тези особености. В този аспект те могат да се групират в зависимост от региона на създаване и сходните им биологични качества. Най-известните и разпространени в света породи за месо са с произход от Европейския континент и по-конкретно страни като Англия, Франция, Белгия и Италия. Освен тези породи през XX-ти век са създадени и някои нови породи в страни от други региони на света – САЩ, Канада, Австралия и някои страни от Южна Америка.

Английски породи за месо. Оригиналният тип на тези породи е класическия за типа за месо - широко, дълбоко и относително по-късо тяло, сравнително къси крака и бъчвообразен гръден кош. Повечето от представителите на Английските породи за месо са дребни, до средно едри на височина и с по-ниска жива маса. На сравнително млада възраст достигат биологичната си зрелост и отлагат повече тлъстини при угодване до по-висока жива маса. Много добре са приспособени към пасищно отглеждане, имат добро

оползотворяване на фуража, дребноплодни са и имат леки отелвания. Имат висок кланичен рандеман, месото е с висока мраморираност.

Вследствие на променените изисквания на консуматора до голяма степен е променен вече и оригиналният тип на тези породи. Промяната е в насока на повишаване на едрината и живата маса на животните и средна скорозрелост. Животните са с по-удължено, добре замускулено тяло, с отлагане на по-малко тлъстини.

Към тази група се отнасят *породите Шортхорн, Херефорд, Абердин Ангус, Галовей, Девонско говедо и др.* По-голямо разпространение и известност в света имат породите Херефорд и Абердин Ангус. Шортхорна е разпространен предимно в страните от Северна и Южна Америка, Австралия и по-малко в Европейските страни.

Херефорд

Тя е най-многочислената и най-разпространена порода за месо в света. Породата Херефорд е създадена в Югозападната част на Англия, графство Херефорд. Първата племенна книга на породата е заведена през 1878 год.

Цветът на космената покривка е тъмно червен, като главата, долната част на шията, гърдите, корема, краката и кичурът на опашката са бели. Има и едно бяло петно в областта на холката. Носното огледало и мукозите са розови, а рогата и копитата – восъчно жълти.

Височина при холката за кравите от породата е около 140 см и живата маса - около 675 kg, а за бици съответно - 152 см и 1075 kg. Живата маса на телетата при раждане е 35 - 40 kg.

На 10-11 месеца при угояване мъжките телета достигат 516-648 kg, Има високо качество на месото и достига кланичен рандеман 65-68%. Животните са със спокоен нрав и лесни за обслужване.

При Херефорда има създадено отродие Безрог Херефорд, който се предпочита за отглеждане.

Абердин Ангус

Това е също стара Английска порода за месо, създадена в Североизточна Шотландия, графствата Абердин и Ангус Първият том на книга за племенните животни е издадена през 1862 г. в Шотландия.

Абердин Ангусът е с много добре изразени месни форми с широко и дълбоко тяло. Животните имат характерна форма на главата – тя е сравнително малка, слабо вдлъбната между очните орбити, с късо и широко чело, остър и зпъкнал междурогов гребен. Породата има най-леката костна система от породите за месо.

Цветът на космената покривка е черен. Лигавиците също. Породата е без рога. Много рядко се явяват бели петна около вимето или скротума.

Височината при холката на кравите е 130-135 см и живата маса 650 kg (500-700 кг), а на биците – 140-145 см и 1000-1200 kg. Среднодневният прираст е около 1300 g. На 10 месеца бичетата достигат 300-400 kg.

Животните от тази порода имат висок кланичен рандеман – 65-70%.

При Абердин Ангусът се раждат и животни с червенокафяв до златисто червен цвят на космената покривка. Цветът на кожата и лигавиците е бронзов. Генът за червен цвят е рецесивен. От средата на миналия век червения Абердин Ангус придобива голяма известност и е търсен особено с страни от Южна Америка, Австралия и отчасти Северна Америка. Причините са, че червеният Абердин Ангус издържа на по-високи температури, страда по-малко от изгаряния на откритите части, по-устойчив е на очни заболявания – конюктивити, рак на очите и насекоми.

По останалите характеристики и продуктивни качества животните от черния и червения Абердин Ангус не се различават.

Френски породи говеда за месо. Общото при породите за месо с произход от Франция е, че те са по-къснозрели, с по-голям ръст и жива маса и висока растежна способност. Представителите на тези породи са с широко, дълбоко и удължено тяло. Поради по-късната си зрелост, те могат да се угодват до по-голяма възраст и жива маса без да натрупват много тлъстини. Подходящи са за интензивно угодване. При клане имат висок кланичен рандеман, обилно замускулен труп и високо качество на месото, с малко тлъстини.

Към тази група се отнасят породите *Шароле, Лимузин, Блонд`Акитен, Мен Анжу, Салерс и др.* По-голяма известност и разпространение в света имат първите две - три породи. У нас има малко животни от породата Лимузин.

Шароле

Породата е създадена в централна Франция, с развъден център областта Шароле. Първата племенна книга на породата е заведена през 1864 год.

Цветът на космената покривка е кремаво бял, без петна. Носното огледало и мукозите са розови, а рогата и копитата са восъчно жълти.

Животните от породата са с много добре развита задна част на тялото и доста удължено тяло. Костната система е дебела и здрава. При породата се среща често т.н. “двойно замускуляване”.

Височината при холката на кравите е над 140 см, а живата им маса 700-900 kg, а на биците – 142-155 см и 1100 – 1400 kg. Телетата се раждат с висока жива маса – 45-50 kg. Един от недостатъците на породата са трудните раждания, на които се обръща специално внимание при селекцията.

Телетата имат висока растежна способност. Мъжките телета при угодване до 18 месеца достигат над 650 kg жива маса. Характерно за породата е, че

животните имат висок прираст до по-късна възраст, без да натрупват много тлъстини. При интензивно угодяване достигат 1300-1600g средно дневен прираст. Угоените животни имат сравнително повече месо в задната част на трупа. Кланичния рандеман е 60-65 %. Животните с двойно замускуляване достигат и по-висок рандеман.

Лимузин

Това е втората по разпространение порода за месо във Франция. Оригиналният развъден район на породата е Югоизточна Франция, около град Лимож. Първата племенна книга на породата е заведена през 1886 год.

Животните от породата Лимузин са със светло червен (златисточервен) цвят на космената покривка, с по-жълт нюанс около очите и муцуната и към корема. Биците са с по-тъмен цвят. Лигавиците са розови, а рогата и копитата – восъчно жълти. В сравнение с Шароле, животните от породата Лимузин са с много по-тънки кости, по-къси крака и по-равномерно натрупване на мускулатура по-тялото.

Височината при холката на кравите е 135-140 см, а живата маса - 650-800 kg, а на биците над 145-155 см и 1000-1200 kg. Телетата се раждат със средна жива маса – 36-39 kg. Породата има леки отелвания и добър прираст. При угодяване мъжките телета достигат на 12 месеца – над 400-450 kg жива маса и средно около 1250 g средно дневен прираст.

Месото е с добра мраморираност и високо качество. Кланичния рандеман е 65-68%.

Италиански породи за месо. Това са породи говеда със сходен произход и съседни райони на разпространение – Средна и Северна Италия. В недалечно минало животните от тези породи са използвани предимно за работа, също за месо и мляко. Представителите на тези породи са с голяма едрина и жива маса,

висока растежна способност, сравнително дълги и здрави крака и удължено тяло, с добре развита мускулатура и не отлагат много тлъстини. В сравнение с Английските и Френски породи, целенасочената селекция за месо при тях е започнала доста по-късно.

Към тази група се отнасят породите *Кианина*, *Пиомонт*, *Романьола*, *Маркиджана* и др. Най-търсена в момента е породата Пиомонт заради двойното замускуляване на животните, а също по-известни и разпространени са Кианина и Романьола.

Кианина

Смята се, че породата води началото си от дълбока древност. Името си породата е получила от основния район на разпространение в Италия – областта Вал ди Киана. Първата племенна книга на породата е издадена през 1932 година.

Цветът на космената покривка е сиво-бял (порцеланово бял). Носното огледало и мукозите са черни. Черни са и кичурът на опашката, а при някои животни, особено при биците и космите около очите. Телетата се раждат кафеникави на цвят и стават бели след 60 дневна възраст. Животните имат не много дебели кости и тънка, нежна кожа. Тялото е удължено, умерено замускулено, с релефно очертани мускули, без отлагане на много тлъстини.

Кианина е най-едрата порода в света както от тези за мляко, така и за месо. Средната височина при холката на кравите е 150-170 см, а на биците 160-180 см. Живата маса на кравите е средно 800-1000 kg, а на биците – 1200-1500 kg. Телетата от породата се раждат с жива маса 40-45 kg, но кравите от породата е с леки отелвания. Те имат висока растежна способност. По интензивност на растеж породата е на едно от първите места сред породите за месо. При угояване животните натрупват предимно мускулатура с минимални количества

тлъстини. Месото е с червен цвят, но е нежно и вкусно. Кланичният рандеман е 62-64%.

Пиомонт

Породата е създадена чрез селекция на местни говеда, отглеждани в северозападна Италия. Като порода Пиомонт е известна от 1848 год. Характерно за нея е много доброто замускуляване на задната част на тялото – крупата и бутото и двойно замускуляване.

Космената покривка на тялото е сиво бяла, а кожата е черна, тънка и еластична. Биците са с по-тъмен цвят на косъма и по-тъмно оцветени в предната част на тялото – холката, раменния пояс и горната част на предните крака, около очите и кичура на опашката. Телетата се раждат с червено кафяв цвят на косъма и се променя в сив след 2-3 месечна възраст.

Живата маса на кравите е 580-600 kg и височина при холката около 130 см, а на биците – 900-1000 kg и 140 см височина. За разлика от другите породи, при които се среща двойното замускуляване, при Пиомонт не се отчита висок процент трудни отелвания. Телетата се раждат сравнително дребни 40-45 kg. Ефектът на двойното замускуляване се проявява след достигане на 2-3 седмична възраст. Младите животни от породата имат висока интензивност на растеж и нисък процент на кости в трупа. На 16-18 месеца могат да достигнат 600-700 kg с 12-15% кости в трупа. При интензивно угояване могат да достигнат средно дневен прираст от 1400g.

Двойното замускуляване при Пиомонта води до по-добро развитие на мускулатурата с около 15% в сравнение с говеда от другите породи за месо на същата възраст, жива маса и при еднакви условия. Кланичният рандеман е над 67-68 %, като може да достигне и до 72%. Месото е с високо качество. Всичко това прави породата много известна в последните години.

Други породи. Освен групите породи с произход от Англия, Франция и Италия, в последната половина на XX-ти век, голяма популярност и развитие в месодайно направление има още една порода с произход от Белгия.

Белгийско синьо говедо

Белгийското синьо говедо е местна порода, от малък регион в Южна Белгия, където е отглеждано още от средните векове. Първоначално това говедо е развъждано като комбинирана порода за месо и мляко. Едва от 1950 год. започва неговото целенасочено развъждане само за месо и селекция за двойно замускуляване.

Цветът на космената покривка на породата е доста разнообразен. Има бели, черни, черно-бели, сини и синьо бели животни. В породата се срещат и червено бели животни, като генът за червен цвят е рецесивен.

Животните от породата са средно едри. Височината при холката на кравите е средно около 138 см, а живата маса 780 kg. Биците съответно са високи 155 см и са с жива маса около 1200 kg. Кланичният рандеман при двойно замускулените животни достига до 80%. Когато се използва за кръстосване с други породи за мляко или за месо води до увеличаване на кланичния рандеман при кръстоските с 5 до 7% в сравнение с изходната порода. При промишлено кръстосване на крави от Холщайн-фризииското говедо с бици от Белгийско Синьо, кланичният рандеман на угоените бичета-кръстоски достига 60-63%. Освен, че се натрупват огромна мускулна маса, мускулните влакна са тънки, което води до получаване на месо с висока нежност, не се натрупва тлъстина, месото е по-постно. Месото е и с голяма крехкост поради относително по-малкото количество на съединителна тъкан в мускулатурата.

Недостатък при породата са трудните раждания при двойно замускулените животни, стигащи до цезарово сечение, особено при първотелките. Често

угояваните животни с хипертрофия на мускулатурата имат затруднени движения.

Породи говеда за месо от САЩ. Поради специфичните климатични условия в някои райони на света, културните породи за месо трудно се приспособяват и имат по-ниска продуктивност. Те трудно понасят високите температури, субтропичния климат и страдат от различни паразити и насекоми. Поради това за тези райони са създадени местни породи говеда за месо, като в основата им са културните породи за месо и участие в различна степен най-често на зебуто, заради добрата му приспособеност към подобни климатични условия. Една от най-известните такива породи е Санта Гертруда (5/8 кръв от Шортхорн и 3/8 от зебу).

Създадени и в процес на консолидация са още и други породи с участието на зебу в тях. Най-използваната порода зебу е Браманското зебу или Браман, която е порода за месо. По тази причина и името на новосъздаваните породи, често комбинира името на породата за месо и Брамана. По-известни са Брангус (3/8 Браман и 5/8 Абердин Ангус), Брафорд (3/8 Браман и 5/8 Херефорд), Бифмастер (25% Херефорд, 25% Шортхорн и 50% Браман).